

محل اداره

مجلس شورای ملی

شماره تلفن : ۳۰۴۴۸ و ۳۸۸۹۵ و ۳۸۸۹۶ و ۸۸۹۶

روزنامه یومیه

بهای اشتراك

قسمت اول : (مذاكرات مجلسین) سالانه ۳۰۰ ریال

قسمت دوم : (آگهی ها) ۶۰۰

شماره كامل ۸۰۰

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل : کلیه قوانین مصوبه و مقررات - گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس - انتصابات - آگهی های رسمی و قانونی

سال هفتم

شنبه ۲۳ اردیبهشت ماه ۱۳۳۰

شماره ۱۸۱۴

شماره مسلسل ۱۴۳

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۴۳

صورت ه شرح مذاکرات مجلس روز ۱۵ شنبه ۱۵ اردیبهشت ماه ۱۳۳۰

فهرست مطالب

- ۱ - طرح صورت مجلس
- ۲ - بیانات قبل از دستور - آقایان : کشاورز صدر و محمد علی مسعودی
- ۳ - تصویب صورت مجلس
- ۴ - طرح و تصویب برنامه و ابراز رأی اعتماد بدولت آقای دکتر مصدق نخست وزیر
- ۵ - ختم جلسه بعنوان تنفس

مجلس ساعت نه و سی و پنج دقیقه صبح بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

(۱- طرح صورت مجلس)

رئیس - صورت غائبین جلسه قبل

فرائت میشود

(بشرح زیر فرائت شد)

فائزین : با اجازه - آقایان : بالیزی -

طباطبائی - کوراوغلی - سالار سندیجی

فقیه زاده - دولت آبادی

غائبین بی اجازه - آقایان : خاکیباز

معدودی - قبادیان - منصف - خزیمه

علم - قهرمان - ابریشم کار - تولیت

اقبال - شهاب خسروانی - دکتر سید امامی

عماد تربتی - محسن طاهری - رضوی

پیراسته - انشار صادقی - شکرانی -

مرتضی حکمت - دکتر علوی -

نصرتیان

دیر آمدگان با اجازه - آقایان :

دکتر بقائی - حین مکریم

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان :

حسن اکبر - امیر افتخاری - هراتی -

هریز اعظم زنگنه

نسبت بصورت مجلس نظری نیست ؟

آقای دکتر جلالی

دکتر جلالی - بنده میخواستم مرض

کنم فریب ۱۲ روز قبل بود کولرله ای

در لاریجان آمد ، با تذکرات زیادی که

ما بدولت چه در مجلس و چه در خارج

پادیم توجهی نشده است بنده پریروز رفته

آنجا تمام مناطق و منازل خراب شده است

مردم در وضع خیلی بدی زندگی میکنند

(صحیح است) ، تنی داریم يك توجهی

بشود چون محصلین در حیاط زیر باران

تحصیل میکنند این صورت خوشی ندارد

باید يك وضعی يك صورتی باینکار داده

بشود (صحیح است)

رئیس - آقای شوشتري راجع به

صورت مجلس است

شوشتري - يك كلمه در صورت

مجلس هست که (و بفر) بفر نوشته

شده این را خواش میکنم اصلاح بشود

رئیس - اصلاح میشود آقای ناصر

ذوالفقاری

ناصر ذوالفقاری - بنده عرضم

راجع بحدانته ای است که در زنجان اتفاق

افتاد یعنی در نتیجه نزول تکرک و جاری

شدن سیل در حدود هفتاد خانه خراب شده

و عده زیادی بیخانمان شده و از هستی

ساقط شده اند ، البته خود اهالی کمکهای

مؤثری کرده اند از دولت و شیر خورشید

سرخ هم تقاضا میکنم که کمکهای لازم

را بفرمایند (صحیح است - احسنت)

رئیس - دیگر نسبت بصورت مجلس

نظری نیست ؟ (اظهاری نشد)

۲ - بیانات قبل از دستور - آقایان :

کشاورز صدر - محمد علی

مسعودی

رئیس - سه نفر از آقایان تقاضای

نطق قبل از دستور کرده اند ، آقای

کشاورز صدر

کشاورز صدر - ما وعده ای از آقایان

برای اینکه در برنامه آقای دکتر مصدق

نخست وزیر صحبت بکنیم دیشب آمدم

بمجلس و بنده ساعت ۶ بعد از ظهر دیروز

که آمدم نوبه بنده چهارمین موافق شد

آقایان عده ای بودند آمدند که شش نفر

خواهیدیم در مجلس و نوبه بنده چهارمین

موافق شد و طبعاً نخواهد رسید به بنده و

بنابر این قبل از دستور اسم نوشتم که مطالبی

که لازم بنظر می آمد در اینجا عرض

آقایان محترم برسانم

فرامرزی - صورت جلسه نه و یب

شده ؟

رئیس - صورت جلسه خیر ، الان

سه نفر کم است برای رأی (صحیح است)

وقتی عده کافی شد تصویب میشود ، بفرمایند

آقای کشاورز صدر

کشاورز صدر - آقایان نمایندگان

محترم در دوره ۸ ساله ، ده ساله ،

دمکراسی جدید بصیرت و اطلاع دارند و

آگاه هستند که همیشه يك تشنجانی ،

يك تحریرات خارجی در این مملکت مانع

از اجرای اصلاحات و پیشرفت امور بوده است

ناچار و با کمال نأسف باید بمرض آقایان

محترم برسانم شاید مورد تصدیق هم باشد

که بعضی از دولتها هم یا خوب از عهده کار

بر نیامده اند یا مسامحه و تامل کرده اند که

بر بدبینی و عدم رضایت عمومی افزوده اند

تمام آقایان نمایندگان و افراد مردم وقتی

مواجه می شوند با هم می گویند ایکاش يك

دولتی باشد که مورد اعتماد عموم و مجری

اصلاحات باشد و تذکر همین مطلب موجب

شد که جناب آقای جمال امامی در جلسه

خصوصی با آخرین دوا توسل جستند و

خوشبختانه نمایندگان محترم مجلس شورای ملی

هم حسن استقبال کردند با کف زدن این

پیشنهاد جناب آقای امامی را پذیرفتند

دولت جناب آقای دکتر مصدق خوشبختانه

بصورت خوبی تشکیل شد و برنامه خودش

را خیلی خوب و منتهی تقدیم مجلس کرد

یکی از دوستان بنده جناب آقای تیمورتاش

حالا در صحنه ای مجلس می فرمودند که

یکی از محاسن دولت آقای دکتر مصدق

اینست که يك برنامه عریض و طولی تعویل

مردم ندادند و دو موضوع را در برنامه

خودشان ذکر فرمودند یکی اجرای ملی

شدن نفت ، دیگری اصلاح قانون انتخابات

که یکی اجرای قانون است و دیگری هم

آمال و آرزوی تمام نمایندگان و ملت ایران

است ، اما راجع بپاده اول برنامه دولت

بنظر بنده همانطور که آقایان محترم با حسن

استقبال و از صمیم قلب جناب آقای دکتر

مصدق را مأمور تشکیل دولت کردند و

جناب آقای دکتر هم از خود گذشتگی کردند

و قبول کار فرمودند می بایستی ما هم که جزء ملت ایران هستیم منتهی بنام نماینده اینجا نشسته ایم تا سرحد امکان تا پای جان برای اجرای این برنامه ای که آقای دکتر تقدیم مجلس شورای ملی کرده اند کوشش وسیعی بکنیم مشکلات و اخلاهایی که از طرف خارج و داخل در کار برنامه دولت میشود همان به هم خوردن جلو گیری بکنیم و مانع بشویم و تنها قناعت نکنیم بنشینن در اینجا و رأی دادن زیرا همه آقایان میدانند که این دولت دولتی است که از مردم ولت بر خاسته از تروی مجلس شورای ملی رشید ترین نمایندگان مجلس با کمال ضعف مزاجی که داشت برای خدمت بمملکت کمر خدمت بست بنا بر این ما اخلاقاً و صرف نظر از تمام مسائل یک وظیفه ای داریم و جناب آقای دکتر مصدق را آآن نماینده مجلس شورای ملی میدانیم که ما موران کار شده اند ما وظیفه مان اینست که هر کدام نسبت بتبلیغاتی که در خارج می شود نسبت بزود و سرفوت در مجلس حاضر شدن لوایح دولت را زود اصلاح کردن و تصویب کردن بودجه و برای اصلاحات حاضر نیست باید قیام با یک اراده شما خودتان را رشیدترین ملت و دولت های آسیا بدینا معرفی کردید باز اشاره میکند که جای شکستی است که مقامات و کارشناسان انگلیسی تا کسید پتک برای شکستن اوزدند بآن یکی از ناخدا یان بفکر تعمیر این کشتی نبوده است بتواند با سهل برسانن روزنامه اطلاعات را دیشب که در مجلس خوابیده بودم میخواندم و این مسائل را دقت کردم دیدم این اقدام برجسته مجلس شورای ملی و مجلس سنا ی ایران که بتزله یاره کردن زنجیر اسارت و بدبختی بود در تمام دنیا حسن قبول پیدا کرده و همه مردم ملت ایران را تجلیل و تکریم کرده اند این روزنامه های آمریکا و جراید امریکاییان اشخاصی بودند که بسا می گفتند هزار فامیل و کسانیکه دلشان نیخواستند اصلاحات در مملکتشان بشود و بیارت آخری ما را یک پلعت عقب افتاده وغیر رشیدی معرفی می کردند همینها برای یک عرض اندام برای یک قیام ملی اینطور راجع بسا اظهار نظر می کنند که بسا اجازه نمایندگان محترم چند سطر از آنرا میخوانم روزنامه نیویورک تا یز که هر مقاله دوم خود را بوقایع اخیر ایران یافتاری ملت این کشور در راه ملی کردن نفت اختصاص داده و نماینده افکار ملت امریکاییان بدینوسیله ملای شمن نیت ایران و اقدام دولت ایران را بزرگترین حادثه جهان در سال ۱۹۰۱ باید خواند البت ما کار نداریم که بدو منشأ اختلافات انگلیس و ایران از چه وقت و چه زمانی شروع شده است ولی باید تصریح بکنیم که انگلیسها

تا چندی قبل نهضت ملی مردم ایران را شوخی تصور میکردند و باز دنباله آن اضافه میکنند ولی با کمال تأسف و تیر باید گفت که هنوز بسیاری از مقامات و مردم انگلستان و حتی گروهی از روزنامه نگاران و مأمورین عالی رتبه دولتی و طبقات با اصلاح چیز فهم آنکشور مملکت ایران را در ردیف سوردان با سومالی و گینه جدید تصور میکردند و هنگام بحث از حوادث اخیر ایران طوری نام آنکشور را بزرگان می آوردند که گوئی از میراث معزز و مسلم امیراطوری گذشته خود صحبت میکنند مضعک است که در قرن بیستم (این را خیلی توجه بفرمائید این جمله را که نماینده یعنی بیان ملت امریکای ملت آزاد امریکاست گوش کنید) مضعک است که در قرن بیستم که قرن آزادی و دموکراسی است انگلیس ها صحبت از پیاده کردن نیرو در ایران و ارسال ناوگان جنگی بآب های آن کشور میکنند بدینوسیله سعی دارند از یک جنبش ملی بوسایل زور و تهدید تو خالی جلو گیری کنند این همان روزنامه ای بود که مینوشت ملت ایران و مجلس ایران برای اصلاحات حاضر نیست باید قیام با یک اراده شما خودتان را رشیدترین ملت و دولت های آسیا بدینا معرفی کردید باز اشاره میکند که جای شکستی است که مقامات و کارشناسان انگلیسی تا کسید پتک برای شکستن اوزدند بآن یکی از ناخدا یان بفکر تعمیر این کشتی نبوده است بتواند با سهل برسانن روزنامه اطلاعات را دیشب که در مجلس خوابیده بودم میخواندم و این مسائل را دقت کردم دیدم این اقدام برجسته مجلس شورای ملی و مجلس سنا ی ایران که بتزله یاره کردن زنجیر اسارت و بدبختی بود در تمام دنیا حسن قبول پیدا کرده و همه مردم ملت ایران را تجلیل و تکریم کرده اند این روزنامه های آمریکا و جراید امریکاییان اشخاصی بودند که بسا می گفتند هزار فامیل و کسانیکه دلشان نیخواستند اصلاحات در مملکتشان بشود و بیارت آخری ما را یک پلعت عقب افتاده وغیر رشیدی معرفی می کردند همینها برای یک عرض اندام برای یک قیام ملی اینطور راجع بسا اظهار نظر می کنند که بسا اجازه نمایندگان محترم چند سطر از آنرا میخوانم روزنامه نیویورک تا یز که هر مقاله دوم خود را بوقایع اخیر ایران یافتاری ملت این کشور در راه ملی کردن نفت اختصاص داده و نماینده افکار ملت امریکاییان بدینوسیله ملای شمن نیت ایران و اقدام دولت ایران را بزرگترین حادثه جهان در سال ۱۹۰۱ باید خواند البت ما کار نداریم که بدو منشأ اختلافات انگلیس و ایران از چه وقت و چه زمانی شروع شده است ولی باید تصریح بکنیم که انگلیسها

این اشکالاتی که در کار ما میکنند اخیراً در پاره ای از جراید و منابع تبلیغ ارگان شرکت غاصب نفت جنوب شرکت سابق غاصب نفت جنوب یک مسائلی بر خلاف وجدان راجع بشایر مانوشته اند و اینجور خواسته اند وانمود کنند که این شرکت منحل غاصب میتواند در عشا بر ما رخنه و نفوذی بکند و بدینوسیله در کشور ما نا راحتی و افتتاش بوجود بیاورد (فضضفری) بسیار غلط کردند (غافل از آنکه وطن پرست ترین افراد این مملکت عشا بر و ایلات این کشورند (صحیح است) همین مرزدارانی هستند که شهادت تاریخ در مواقع مختلف تابای جان خود ایستاده اند و از حقوق ملت ایران دفاع کرده اند من بآن روزنامه نویسی که این مطلب را نوشته است اعلام میکنم تا بداند که ممت محکم عشا بر و وطنپرست ایران دهن او مخر کش را خورد خواهد کرد...

رئیس - آقای کشاورز صدر وقتان گذشته است

کشاورز صدر - جناب آقای صدر زاده نوشتان را ببیند مرحمت کردند (صدر زاده - بلی) بنا بر این بنده اگر خلاف سنت پارلمانی نبود از آقای شوشری و آقایان استدها میگردم که باین برنامه رأی بدهند باین برنامه ای که کوچک و بزرگ ایرانی خرد و کلان ملت ایران از صمیم قلب رأی داده است و ما هم همه رأی خواهیم داد دلش اینست که قیلا بملی شدن رأی دادیم بدیعی است با جرایش هم رأی خواهیم داد بدین گفتگو رأی میدهم ولی چون این هم مخالف سنت پارلمانی است و هم خود آقای نخست وزیر که از همه دمکراتر هستند میل دارند که مخالف و موافق تذکراتش را بدهد از این پیشنهاد خودداری می کنم باین مقدمات خواستم به آقایان عرض کنم که در این مملکت آتتریک و تحریک خارجی در کار است ما باید بیدار باشیم و باین دولت کمک بکنیم بنظر بنده افراد این دولت تماماً مردمان وطنپرستی هستند و وطنپرستی آنها محل شبهه و تردید نیست قرار گرفته است برای ما هم هیچگونه توهم نیست که این مرد یعنی آقای صدق السلطنه که در رأس دولت قرار گرفته اند تا پای جان خودش برای اجرای نظر ملت ایران ایستاده است (اسلامی - از نمایندگان مجلس مصر که بافتتاح ایران در مجلس کف زده اند تشکر کنید) بنده از نمایندگان مجلس مصر واز کلبه جراید دنیا در هر گوشه ای از دنیا باشند که از این حق ما تمجید و تعریف و حمایت کرده اند تشکر می کنم ملت ایران تشکر می کند آقای اسلامی (احسن) اما مطلب دیگر

اینست که وقتی یک دولتی در رأس یک کاری قرار می گیرد و یک وزیری میخواند بنفع مملکت از وجود اعضای خودش و افراد مملکت استفاده کند حداکثر استفاده قابل امکان است چرا؟ همین دولتها بود همین مأمورین خارجی چه طور دولت دکتر مصدق که تشکیل شد و آقای کاظمی در رأس وزارت خارجه قرار گرفت آقای انتظام که مرد وطنپرستی است و سفیر کبیر ایران در آمریکا این اعلامیه ها را بنفع ملت ایران صادر کردند آقای انتظام در امریکای آقای سفیر کبیر ایران در لندن از این اعلامیه و مصاحبه که حفظ حقوق ملت ایران را متضمن بود استفاده کردند دادند و گفتند اینست که بر بنده فرض است آقای کاظمی از جنابالی تشکر کنم و جنابالی را ملت ایران تقدیر می کند بروید و بقیه کارها را هم بخواست خدا اصلاح کنید اما ماده دوم برنامه دولت موضوع انتخابات است اصلاح قانون انتخابات است تمام این آقایانی که در این مجلس نشسته اند از این قانون دلشان خون است و ناراضی هستند می گویند باید این قانون اصلاح بشود هیچکس تردیدی در اصلاح قانون انتخابات ندارد منتهی سلیقهها مختلف است یکی می گوید قانون انتخابات این شکل بشود یکی می گوید اینجور بشود و من جناب آقای دکتر مصدق را بسیار تقدیر می کنم که در موقع طرح برنامه خودشان فرمودند که اصلاح قانون انتخابات حتی تهیه اش را هم من با مشورت مجلسین و با نظر نمایندگان میخوانم اقدام بکنم و این چیزی است که خواسته خود نمایندگان و خواسته مردم است بنا بر این دو ماده بیشتر نیست و بنده امیدوارم که مجلس شورای ملی و نمایندگان محترم با دقت نظر دقیق و بصیرتی که با اوضاع فعلی ما دارند با اتفاق آراء دولت را پشتیبانی بکنند تا دولت بتواند بر مشکلات خارجی و داخلی فائق شود آقای ققیه زاده از بنده تقاضا کرده اند که برض آقایان برسانم دولت را مستعصر سازم که در بولک راوند افشار قزوین و چند دهکده چهار تگرگ شده که یکی معصوم و سردرختی و تمام حاصلش از بین رفته است و رعایا در شرف مهاجرت از این دما ت هستند از جناب آقای دکتر مصدق ووزرای محترم خواهش مندم در این موضوع امر بتعمیق بفرمائید و یک ترتیبی بدهند که جلوگیری از مهاجرت و بدبختی این رعایا بشود مطلب دیگری هم راجع بجلو گیری و مبارزه با مالاریا فرموده اند که تذکر بدهم بنده خودم همین درد مبتلا هستم تقاطی هست که اگر برای مبارزه مالاریا دیر بزوند نتیجه نمی گیرند در روز

بنده از صبح تا ساعت ۱۱ یا در وزارت بهداری بودم یا در اداره کل بهداشت متأسفانه ملاحظه کردم باینکه بعضی از کارکنان سابق بهداری که بقاماتی نرسیده اند دلسرند و اشکال تراشی می کنند آقای دکتر مهرا هم اظهار علاقه بانجام کار می کردند و معاون وزارت بهداری هم بیچاره چهار مرتبه بوزارت بهداری رفت و سوابق را برداشت و اداره کل بهداشت آمدنم از ایشان تشکر می کنم ولی متأسفانه دستگاه اداره بهداشت درست نیست دلش هم از اینست که در این قسمت یک اداره ای از طرف برنامه است و یک اداره از طرف وزارت بهداری باید یا برنامه را ضمیمه این اداره کل بهداشت کنند یا اداره کل بهداشت را ضمیمه این اداره کل بهداشت بهتر اینست که هر دو را منحل کنند تا مردم راحت شوند) از آقایان استدها می کنم وزارت بهداری توجهی باین امر بکنند و اگر بغوریت وسائل لازم بقزوین یا خرم آباد برای مبارزه نفرستند تا ۲۰ روز دیگر پشه مالاریا همه را آلوده و مبتلا می کند (نورالدین امامی - هر دو را منحل کنند مردم راحت شوند چون پول می گیرند کار نمی کنند) بنده بر اینضم خانه میدهم اگر این عرایض را بعنوان قیل از دستور عرض کردم برای این بود همانطوری که جناب آقایان عرض کردند دیشب با اینکه اینجا خوابیده بودم و در برنامه دولت اسم نوشتم دیدم نوبت بن برض می نمودم و این ختم می کنم و حقوق خودش به حاجت بقیم نیست و خودش خود بزرگو کوچک این مملکت زن و مرد این مملکت دولت و مجلس این مملکت گفتن میباشند و در مقابل صفوف معارض حقوق ملت ایران میباشند (احسن)

رئیس - آقای محمد علی مسعودی

محمد علی مسعودی - بنده دیشب اینجا آمدم که بعنوان موافق در برنامه دولت اسم بنویسم و فرصتی پیدا شود و مطالبی که بنظر بنده رسیده تذکر بدهم با اینکه شب اینجا ماندم متأسفانه دیدم که در دفتر ششم و هفتم قرار گرفته و صحبت کردن مقدر نیست این بود که از قیل از دستور استفاده کردم و خواستم تذکراتی که بنظرم میرسد برض جناب آقای نخست وزیر و پیش دولت برسانم و تقاضا بکنم که راجع بدو موضوع که مورد توجه عموم نمایندگان و ملت ایران است توجه خاصی بفرمائید یکی موضوع قانون انتخابات و قانون انجمن شهر است قانون انجمن شهر در دوره گذشته بصورتی تصویب

شد که نظر مردم را کاملاً تأمین نکند خوشبختانه در مجلس سنا طرحی تهیه شد که در آنجا ماده قانونی ملی انجمن شهر را اصلاح کردند که یکی دادن حق رأی بیا سوادها و دیگری انتخاب شهردار از بین اعضای انجمن شهر است بنده تقاضایم از جناب آقای دکتر مصدق و جناب آقای وزیر کشور که ایشان هم از شخصیت های برجسته این کشورند و خدماتی در گذشته بکشور کرده اند در خدمات لشکریشان که بنده نمیخواهم اینجا ذکر نمایم ولی باید بدانند اقتضای که نصیب دولت جناب آقای دکتر مصدق و شخص ایشان در لایحه انتخابات می شود کمتر از آن خدمات نیست بلکه بزرگترین خدمت و افتخار برای این دولت خواهد بود بنده بسیار خوشوقتیم که شخص جناب آقای دکتر مصدق خودشان از کسانی بودند که همیشه جزو برنامه کارشان لایحه انتخاب با سوادها بوده ولی آنروز بنده در مجلس دیدم که از مجلس تقاضایی کردند که کمیسیون تشکیل شود بعنوان مشورت (آصف - تقاضای بسیار خوبی است) عرض کنم نظر جنابالی اینست ولی نظر بنده اینست که مجلس یک مقرراتی دارد مجلس هست که دولت وقتی لوایش را بمجلس می آورد باین کمیسیون رجوع میشود (آصف - مثالی نیست) مجلس و نمایندگان هم که در کمیسیونها انتخاب شده اند سوابقی در این کار دارند و بهتر همان است که از راه همین کمیسیون عمل شود بجلوه آنکه دولت آقای منصور خیال می کنم با مشورت خود جناب آقای دکتر مصدق لایحه ای بمجلس آوردند و آن لایحه در کمیسیون کشور مطرح شد و دولت بنده هم آمد و آقای وزیر کشورش آن لایحه را قبول کرد و وزیر کشورش آن لایحه را قبول کرد و موادش هم در آنجا خوانده شد و تصویب کردید خیال می کنم اگر آن لایحه را با کمیسیونهای مشورت خود جناب آقای دکتر مصدق تنظیم شده یک مروری بفرمائید و جناب آقای وزیر کشور هم خودشان مطالعه کنند و لایحه را قبول کنند این ساده ترین راه است و الا اگر ما بخواهیم بیایم باز کمیسیونهای مشورتی تشکیل بدهیم ۶ ماه طول می کشد و با این وضعی که ما داریم معلوم نیست که تا ۶ ماه دیگر چه بشود و چه نظریاتی پیش بیایند (فرامرزی - آقای مسعودی وضعی نداریم چه وضعی داریم ؟) خوب بالاخره چون این کار خیر است بعقیده بنده عجله نمودن در این کار صواب دارد (صحیح است) و جناب آقای دکتر مصدق فرمودند که در وزارت کشور کمیسیتی تشکیل شده که در آنجا حق رأی را برای با سواد ها قائل شده اند ولی برای فهرها بنده نمی دانم که چه طور می شود اصلاً در دنیای امروز قانون

منحوس از بین نرود روزگار ایرانی شایه خواهد بود تا این سیاست حقیقه نباشد معالست که از رجال کاری از پیش برود بنده حقیقه بدون مدهانه عرض میکنم این خشونت مقدس در وجود جنابالی بوده و امتعان داده آید و خوشبختانه در وجود جناب آقای کاظمی هم هست و امیدوارم که در این قسمت هم توجه مقصودی بفرمائید چون بنظر ما بنظر مردم ایران و همینطور شخص شما بهرین با جزیره هنگام فرقی ندارد اگر نظر مبارک باشد بعضی آقای کابیتولایین قشون ایران جزیره هنگام را تصرف کرد در آن موقع این جزیره دست انگلیس بود و یک کشتی جنگی انگلیسی هم همیشه در اینجا لنگر انداخته بود و بوسیله عمال انگلیسی اداره می شد در زمان اعلیحضرت قید هم وقتی رفتند و خواستند این جزیره را تصرف کنند مطابق معمول تهدیداتی شد ولی چون من جزوارده داشتم رفتند و گرفتند و بیرون انگلیس راهم باین آوردند و در سه روز هم آن کشتی از آنجا رفت و مأمورین انگلیسی جزیره هنگام را تخلیه کردند بنظر ما بهرین هیچ فرقی با جزیره هنگام ندارد باز بنده نظرم هست که جزیره با سعید بود که در آنجا هم انگلیس های یک دستگاهی داشته و مأمورین انگلیسی آنجا بودند یکی از افسران جوان بحری رفت آنجا در حین گشت نسبو پیاده کردند و بیرون انگلیس ها را باین آوردند خیال میکنم اینکار در زمان وزارت خارجه جناب آقای کاظمی بود بنا بر این یک موضوعی که حقیقه دنیا معترف است که جز خاک ایران بوده هست خیال میکنم که با آن خشونت مقدس که عرض کردم شامو فوق شوید که انشاء الله بخواست خدا این موضوع را هم حل بکنید بنده بیرونه اینکار را یک قسمتش را مطالعه کرده ام استاد و مبارک زیادی هست که از جمله سندی در آنجا بنده دیدم که وزیر خارجه وقت انگلیس صریحاً بربار ایران مینویسد که همینکه نیروی اینجارا تخلیه میکنم و تحویل شما میدهم (شوشری - همین کله مزخرف بوده) بنا بر این مقصود بنده اینست که بیرونه بهرین بخوبی حاکی است که این خاک مسلم ایران بوده و در دنیای امروز هم نشود با اوضاع و احوال کنونی یکقطه خاک مملکت ما را از ما مجزا بکنند

آزاد - مجزا نشده است آقای جزء خاک ایران است

شوشری - صحیح است مثل حضرت عبدالعظیم است مثل ورامین است

محمد علی مسعودی - آقای آزاد تعصب من از شما شدیدتر است من نمیخواهم در اینجا عوام فریبی بکنم بنده میخواهم

پیشوا و رهبر اصلاحات معرفی می نماید باید خود و طرفدارانش بیشتر باشند (اگرچه همه امور در این کشور وارونه شده است) ولی باز بنده را عقیده آنست که باید بین آقای دکتر مصدق و دیگران فرق فاحش باشد و اگر این هریض صادقانه را مورد توجه قرار ندهند بدون پروا می گویم و از هیچکس غیر ذرات باری تعالی نمی ترسم علاوه از آنکه هر توهنی باینجناب بشود بدون انتقام نخواهد ماند و خداوند انتقام این خدمتگزار را خواهد گرفت و دست انتقام ملت هم در کار است مخالفت اینجناب با نخست وزیر شخص آقای دکتر مصدق است نه وزاری محترم ایشان زیرا با اغلب آقایان وزراء از نزدیک تماس داشته و بخوبی آنها را شناخته و می شناسم و هیچیک را خائن تشخیص نکرده مجال است تا قانون و محکم کس را خائن نخواند، خائن بخوانم خدمتگزار می دانم و نمیخواهم خدمات گرانهای بعضی از آن آقایان را عرض کنم که حمل برداشود و درین باره آقای دکتر را از انتخاب این آقایان تحسین می کنم و یقین دارم اگر غیر از آقای دکتر این آقایان را معرفی بوزارت می کرد بدون هیچ بحث و حرف و رقه موافقت و اعتماد خود را بدولت تقدیم می کردم و حالا در معظوری افتادم که باز بسبب دیرین خود در موقع دادن رأی منتقم باشم و خواهم بود چرا با نامداری شخص آقای دکتر مخالفم آیا سابقه هتاد و دشمنی بین این جانب و ایشان و یادودمان اینجناب و دودمان ایشان بوده است؟ نه! دودمان محترم آقای دکتر که از اشراف و ثروتمندان قدیمی کشور بوده و یادودمان قدیمی و روحانی اینجناب خصوصیت داشته در هیچ زمان هتادی بین آنها نبوده است ضمناً این جمله را معروض می دارم که در این گفته عرض مخالفت با تروت نیست زیرا عقیده بنده آنست که هر قدر در ایران مثل امریکا ثروتمند زیادتر باشد مملکت بهتر میتواند عظمت خود را حفظ کند بشرط آنکه ثروت جمع آوری شده از راه مشروع و خدا پسند جمع شده باشد نه از راه تمدنی و اجساف و ظلم پس مخالفت اینجناب جنبه شخصی نداشته از نظر اصول است - وجود آقای دکتر مصدق در مجلس شورای ملی لازم بود و ایشان خدماتی را که در مجلس می توانستند بنمایند در نخست وزیر نمی توانست انجام داد و انگهی ایشان در نمایندگی و رزیده و موقع شناس بوده و همیشه شغل خود را بخوبی انجام فرموده و ایضا کرده اند و در هر زمان و هر موقع باقتضای زمان و نشان دادن حالات مخصوص معصود خود را از پیش برده و بیرون ولی تجربه بنا نشان داد در آن چند ماه وزارت

دارائی ایشان و یا ما مورد تهنای دیگر دولت آنطور که باید نتوانستند از همدام موریت و وزارت برآیند هر کس کاری دارد و برای کاری ساخته شده است و بلکه اغلب کارها فاجع شد و مردم سرگردان و بلا تکلیف ماندند - یکی از چیزهایی که باید به بنده جواب بدهند این است که در دوره چهارده آن چهار ماهی که آقای دکتر مجلس را از اکثریت انداختند و نگذاشتند مجلس کاری از پیش ببرد و در اثر نظای ایشان پیشه وری خان سرور استفاده کرد و آنچه صدمه باذربا جان وارد کردید مردم ستم کشیده آن سامان و بلکه همه ایران هنوز خسارات آن را نتوانسته اند جبران کنند (تیرورتاش - ایشان تنها نبودند یکصد از نمایندگان بایشان همکاری می کردند) (ابنظور نیست) باز با تمام این اعتراضات وجود ایشان در مجلس ذنبغ بوده زیرا مجلس مرکب از ۱۳ نفر اگر یک نماینده ای اشتباهی کند دیگران متوجه می شوند و سهولت رفع آن اشتباه را می نمایند و اما غیبت و خطای رئیس دولت را هر کس اهل سیاست و نظر است می داند بسادگی و سهولت جبران نمود.

علت دیگر مخالفت اینجناب غریزه ایشان است که آنچه را که در فکرشان رسوخ یافت ممکن نیست هیچ استدلالی و منطقی بتواند آن فکر را از مغز ایشان خارج ساخته و از اشتباه بیرونشان آورد و هر کس در مقام اعتراض برآید بایشان برمیخورد و آنچه بنده فهمیده ام و امید است که اشتباه کرده باشم از نظر انتقام جوئی خود معترضی را بی اهمیت تشخیص دادند و نمی بگفتند او کسی گذارند او را دیگر بغود راه نمیدهند و اگر مخالف و متبرش را دارای عنوان و شخصیت تشخیص کنند و متوجه شوند اعتراض یک چنین معترضی ب فکر ایشان لعنه وارد می آورد بوهی او را از میدان و ممر که خارج میسازند. برای رفع غسختگی آقایان تاریخچه مثل کوچکی را که منطبق با حقیقت است و لولا اینکه روزنامه ها با زهم این را رسیده و دست آویزی بر علیه من قرار دهند و اطلاعات بد نیست عرض می دارم در زمان مرحوم ناصرالدین شاه که آنصورت هم در خاندان مرحوم وزیر دفتر تنظیم شد بهلوانی بود که در زمان مظفرالدین شاه مرحوم شد. نامش بهلوان اکبر خراسانی بود این بهلوان نامی در نزد مردم و روشکاران و بهلوانان معروف بود بکتب کشتی - این همان بهلوان نامی است که بزرگترین بهلوان ایران یزدی معروف در زمین زدود پست او را بخاک آورد در شخصیت او همینقدر کافی است نزدیک پنجاه سال است او بر حسب ایزدی یوسته و هنوز در

موقع خواندن گل کشتی از برای دو بهلوان نامی رسم است و میخوانند قبل از آنکه آن دو بهلوان از روی خاک و سجده الهی بر میبیزند و میخوانند با هم فرو کوبند و کشتی گیرند خواننده گل کشتی میگوید: نتوانی شدن باسانی - بهلوان اسکبر خراسانی - ولی با آنچه شخصیت بهلوانی همواره یک نفس را باو نسبت داده و غیر قابل جبران خواننده اند و حق هم با آن اشخاص است - میگویند مرحوم اکبر اگر تشخیص میکرد جو انوردی و بهلوانی آماده شده روی کار آمده از ترس آنکه مباداروزی برسد که بدست او زمین بخورد در موقع کشتی بفتنی خاص و نیرنگی مخصوص معضی از اعضای اصلی بدن آن جرانورد و بهلوان را ناقص و فلج میکرد و او را از بین میبرد که بالتجربه هیچ بهلوانی دو نیامد همه تصدیق دارند این رفتار برخلاف جوانوردی است امیدوارم این صفت را جناب آقای دکتر از خود دور بدارند و سعی فرمایند مخالفین خود را ناض و علیل نسازند و آنها را از بین نبرند (اردلان - تشبیهتان درست نبود) باشند باید بگویم آن بهلوان در نتیجه این عمل چند سال آخر خود را ورزش نماید و با بهلوانی کشتی گیر امیدوارم مصداق پیدا کنند اصل مسلم آن است هیچ کشوری و مملکتی بعد اعلی نمیتواند ترقی پیدا کند مگر آنکه نقادین از ارباب قلم و اهل نظر اعم از نماینده و یا غیر هم بموقع خود انتقاد صحیح خود را آزادانه بنمایند و بتوانند با کمال راست و شهامت نظر و فهم خود را عرضه داشته آنچه را فهمیده اند بگویند و اطمینان پیدا کنند که انتقاد صحیح خریدار دارد و آنها را دچار زحمت نیسازد یکی از علل مخالفت اینجناب که نمیتوانم از آن چشم پوشیده و اظهار نظر بکنم واضع این بود که از اثر نطق و بیان ایشان در این چند روز اخیر در مردم مردم ایجاد گردید زیرا صریحاً در مجلس شورای ملی ایشان اظهار فرمودند چنانچه همین امروز تکلیف طرح کبیسور را معین نکنند چون پیش آمدهای عجیبی در پیش است و مسکن است اتفاق بیفتد دیگر موفق به هیچ خدمتی مجلس نخواهد گردیده همه مردم اعم از نمایندگان محترم و خارج از مجلس یقین پیدا کردند نقشه شومی برای مملکت کشیده شده و در آن دو سه روز انجام خواهد یافت در صورتیکه همه دیدیم هیچ پیش آمدی نشد و هیچ موضعی در کار نبود.

موقع خواندن گل کشتی از برای دو بهلوان نامی رسم است و میخوانند قبل از آنکه آن دو بهلوان از روی خاک و سجده الهی بر میبیزند و میخوانند با هم فرو کوبند و کشتی گیرند خواننده گل کشتی میگوید: نتوانی شدن باسانی - بهلوان اسکبر خراسانی - ولی با آنچه شخصیت بهلوانی همواره یک نفس را باو نسبت داده و غیر قابل جبران خواننده اند و حق هم با آن اشخاص است - میگویند مرحوم اکبر اگر تشخیص میکرد جو انوردی و بهلوانی آماده شده روی کار آمده از ترس آنکه مباداروزی برسد که بدست او زمین بخورد در موقع کشتی بفتنی خاص و نیرنگی مخصوص معضی از اعضای اصلی بدن آن جرانورد و بهلوان را ناقص و فلج میکرد و او را از بین میبرد که بالتجربه هیچ بهلوانی دو نیامد همه تصدیق دارند این رفتار برخلاف جوانوردی است امیدوارم این صفت را جناب آقای دکتر از خود دور بدارند و سعی فرمایند مخالفین خود را ناض و علیل نسازند و آنها را از بین نبرند (اردلان - تشبیهتان درست نبود) باشند باید بگویم آن بهلوان در نتیجه این عمل چند سال آخر خود را ورزش نماید و با بهلوانی کشتی گیر امیدوارم مصداق پیدا کنند اصل مسلم آن است هیچ کشوری و مملکتی بعد اعلی نمیتواند ترقی پیدا کند مگر آنکه نقادین از ارباب قلم و اهل نظر اعم از نماینده و یا غیر هم بموقع خود انتقاد صحیح خود را آزادانه بنمایند و بتوانند با کمال راست و شهامت نظر و فهم خود را عرضه داشته آنچه را فهمیده اند بگویند و اطمینان پیدا کنند که انتقاد صحیح خریدار دارد و آنها را دچار زحمت نیسازد یکی از علل مخالفت اینجناب که نمیتوانم از آن چشم پوشیده و اظهار نظر بکنم واضع این بود که از اثر نطق و بیان ایشان در این چند روز اخیر در مردم مردم ایجاد گردید زیرا صریحاً در مجلس شورای ملی ایشان اظهار فرمودند چنانچه همین امروز تکلیف طرح کبیسور را معین نکنند چون پیش آمدهای عجیبی در پیش است و مسکن است اتفاق بیفتد دیگر موفق به هیچ خدمتی مجلس نخواهد گردیده همه مردم اعم از نمایندگان محترم و خارج از مجلس یقین پیدا کردند نقشه شومی برای مملکت کشیده شده و در آن دو سه روز انجام خواهد یافت در صورتیکه همه دیدیم هیچ پیش آمدی نشد و هیچ موضعی در کار نبود.

شهران شاهما که بجناب آقای دکتر مصدق رأی داده اید و ایشان را نماینده خود قرار داده اید آیا راضی هستید که چند روز و یا ماهی ایشان رئیس الوزراه بشوند و سپس پای خود را از صحنه سیاست بیرون نهند و آنوقت اقلیت و اکثریت بجان هم افتند که با ملایمه مملکت نتیجه که نبرد هیچ شاید بلکه از روی حتم ضرر و زیان جبران ناپذیری را تحمل کند علاوه آقای دکتر باید متلاشاً هر صحت رعایت حال و نظرمو کلبین محترم را بنمایند در دادن رأی و رقه انتخابی چنین شرطی نبوده است که و کبیل برود بکار دیگری پردازد و کبیل مردم موظف در مجلس باشد و انجام وظیفه کند.

نظر کلی اینجناب چه درباره آقای دکتر مصدق چه در عموم نمایندگان محترم آن است مادام که در قانون چنین استثنائی و شرطی قید و تصریح نشده کبیل حق ندارد از وکالت کنار برود و بکار دیگر پردازد مگر آنکه قبلاً استمفا کند و این شرط هم شامل ستانورهای انتخابی است مصونیت با مسئولیت جد است این را نمیتوان در آن واحد با هم تلفیق کرد حتی قانون اساسی مجلسین گفته مجلس نگفته علت دیگر مخالفت بنده آن است که چون آقای دکتر مصدق تا حال جنبه امریت داشته یعنی واضح قانون بوده دولت مأمور و مجری نظر نمایندگان قانون است یعنی حال جنبه ایشان مأموریت است نه آمر بودن این را بنده در ایشان نمی خواهم به بینم و اقاماً اگر آقای دکتر بخواهند نظر نمایندگان را نپذیرند و بآن عمل نکنند (کالان مکس آنرا فرمودند و گفتند عمل میکنم) که نخست وزیر قانونی نمیتوان ایشان را دانست و چنانچه نظریات قانونی نمایندگان را صادر صد بخواهند اجرا فرمایند مجلس شورای ملی را از مشورت های صحیح خود محروم داشته اند.

جهت دیگر مخالفت بنده تصور میکنم مرتبه دیگر هم در مجلس شورای ملی اشاره باین موضوع کرده ام عنوان جنبه ملی خیلی مدردت می خواهم که ایشان برای خود قائل شده اند تقاضای بوده که در بین ایرانیان کاشته شده این جانب تمام ایرانیان را یک جنبه و آنچه جنبه ملی میانم مگر آنکه خدای ناخواسته فردی از افراد مرتد ملی شده و بیجهت از ملت و مملکت طرد گردد چه چیز ایجاد میکند که این عنوان را بخود اختصاص دهند و خدمتگزار را از اختصاص افرادی مخصوص بفرمانده و دیگران راز جز که خدمتگزاران صلاحیت ندارند آنچه میدانم جواب بن خواهند فرمود آیتات شیئی نقی ماضی نمی کند ولی از نظر اخلاق و لطافت مخصوص و عادت کشور تصدیق بفرمایند نظر ازادتمند صائب بوده و صحیح است مثل

آنکه راجع بنفت سالیانی دراز هوشمندان ایرانی هم امروز میسرند و انتهاز فرصت میبرند تا موقع بدست آورند از زیر فشار کبیانی غاصب و دستهای تحریکات سیاسی اجانب مستغنی گردند

نطق های بعضی از نمایندگان در دوره چهارده ضبط است و همه خواننده و میدانیم نمی خواهم وارد حرفهایی شوم که تصور خود خواهمی در بنده برود ولی اگر بنطق های ازادتمند و سؤالات اینجناب چه قبل از نشریف آوردن نمایندگان محترم تهران به مجلس وجه در موقع طرح پیشنهادی کبیسور مراجعه شود تصدیق خواهند فرمود که موضوع ملی شدن نفت از افکار جنبه ملی نبوده بلکه جنبه ملی هم جزء افکار عموم ملت ایران بوده است

در این خصوص نمیخواهم اعتراضات مردم بی غرض را بطرح اجرائی عرض کنم که طرح مزبور را همه ای کسانی برای منظور جنابعالی و ملت نمیدانند

دیگران را دل سرد کرده و خسته روان سازد و باز جهت دیگر مخالفت من در موقع طرح قانون ملی شدن نفت وجه قبل از آن مکرر این جانب راجع به بحرین گوشزد کرده و همه نمایندگان این منظور را داشته چه که بحرین جزئی از اجزاء مملکت و سایر قسمت های کشور است همانطور که قرار داد داری باطل است راجع به بحرین هم هر قراردادی را هر فردی که جزء افراد عادی است بسته باشد باطل است و قانونی نیست و ملت ایران حاضر به این حرفهای بوج بیست و گوش مابین مزخرفات حاضر نیست و اینها آواز دهل است و موقع طرح با آقای دکتر مذاکره کردم فرمودند فعلاً اصلحت نیست و عبارتی فرمودند گویا الهام برید بود من معنی آن را نفهمیدم (بهادری - از من میرسدی میکنم) بنده از آن چیزی نفهمیدم و بلکه قدری ملول گشتم و ذمتم مشوب شد - مدعی نیستم که خوب تشخیص کرده ام ولی نمی توانم از این زمان و این موقع صرف نظر کنم چه مانع داشت و دارد که راجع به نفت بحرین هم تصمیم بگیرم که مثل نفت جنوب آن نفت هم همین عنوان را داشته باشد آنها به عواید حاصله آنرا بقدر لزوم با اصلاحات اساسی آنجا مصرف کرده و بقیه را جزء بوجه کل کشور در قسمت همرانی وارد سازیم - انتقادات معروضه کلا جنبه اوب و ملایمت داشته و بملت عدم اقتضا و احترام قانون ملی شدن نفت بیشتر در آن بحث نمی کنم ولی برنامه تقدیمی آقای دکتر را کافی برای تاین منظور ملت ایران نمیدانم گناه است نمیدانم نواب است نمیدانم تقاضی دارد که حتماً

باید در برنامه بکنجاندند و ماده اول را روشن نموده از ابهام بیرون آورند و دیگر آقای دکتر چرا ماده مخصوصی در برنامه برای یائین آوردن هزینه زندگی سرسام آوردم ننگ بچاندند و چنین راجع باجرای منع مشروبات الکلی که از مجلس شورای ملی قانونی گذشته و دولت را موظف داشته در مدت یکماه طرح آنرا به مجلس بیاورند چرا ماده وارد ساخته در صورتیکه در برنامه جنابعالی این موضوع باید ام مواد باشد بنظر بنده الساهه لازم است این ماده را جزء برنامه نمایند - حالا وارد می شوم به مرحله سوم این تذکرات جناب آقای دکتر اگر نظریاتی را که از نظر مملکت بمرض میرسانم فوراً از ناحیه جنابعالی امر شود بوقع اجرا در آورند این بنده مخالفت خود را پس گرفته حتی در راه شما از هیچ خدمتگزاری فروگذار نخواهم نمود همه ایران مرا میشناسند دروغ نیگویم مصیبتی که کرده باشم حتی القوه مگر آنکه نفهمیده باشم می کرده ام که پیرامون دروغ نگردم این مذاکرات من برای خدمت به مملکت است.

توجه بفرمایید آنوقت امیدوارم که تصدیق بفرمایید که شوشتری نه تنها سرناز عادی است بلکه سه سالار صف شکنی است (خنده نمایندگان) بلکه افتخار میکنم پسر ملی این ایطالم و سه سالار صف شکن که زر هم پشت ندارد و خدا شاهد است که تا حالا پشت بدش نکرده ام ۱ - از همین امروز امر فرمایند مشروبات الکلی چه بطور کاسه فروشی و چه بطری فروشی چه در مهمانخانه استعمال آن ممنوع شده و مرتکبین به مجازات قانونی برسند و این مبلغ ناچیز حرام را از درآمد هرق فروشی از بوجه مملکتی حذف فرمایند بدیهی است تریاک و شیره و کلیه این نوع از معمرات جزء امر باید قرار گیرد.

البته نوشته ام تریاک و تمام مایعات و جامدات مغذیه کلا در تحت این قانون باید ملی و جلوگیری شود بغداد اگر وقت داشتم مضرات مشروبات الکلی و بیچارگی ملت ایران را در اینجا میگفتم اگر حال داشتم نیکو داشتم کسی در این مجلس از وکیل و روزنامه نویس تشااهی زن و مرد بیرون برود مگر اینکه گریبان باشند و دل نباشد بجز اینکه سوزان باشد بغدایز کترین قدم برداشتن مشروبات الکلی است (و تریاک) عرض کردم هر دو حرام است چه شیره چه سمس نگاری و چه مایع و جامد.

۲ - لازم است امر فرمایند از همین امروز کلیه مرزهای ایران را تحت بازرسی دقیق قرار داده اشخاص غیر مجاز و زارعین بیچاره فکر صریحی بفرمایند و همچنین

قاهانچی نه وارد خاک ایران شوند و نه از ایران بیرون بروند.

۳ - دستور اکید و ابلاغ فرمائید هیچ فردی ولو در هر مقام باشد حق نداشته باشد که وارد سفارتخانه های روس و انگلیس و امریکا و امثالهم شود و با مأمورین سیاسی خارجی تماس گیرد به استثنای مأمورین رسمی وزارت امور خارجه یا افرادی که از طرف دولت اجازه صریح داده می شود برای انجام امور ملاقاتی بعمل آورند این چون نظر خود است نظرم این است بدون تردید باید بجهل ذرع آن طرف تر هر سفارت باید یک دار زد هر آدم غیر مسئول که تشریف برد آنجای افتد گردش تمام میشود سه تا دست را ببرند سه تا محاربرها همانطور که قرآن گفته مجازات بکنند اگر تمام مملکت اصلاح نشد اگر دزد پیدا شد جناب آقای دکتر حالا هم عرض میکنم از وقتی که این سمود آمده در مکه ۲۱ سر بریده یک سر شهم ابوطالب یزدی بیچاره بود ۲۱ سر بریده اجازه بدهید آقای موقر این مسئله از نظر فرقه حق باشماست ولی از نظر اصول که گفته شده است شاید قاضی نفهمیده ولی از نظر اصول هر کس بخدا و رسول و جبرئیل و میکائیل و کعبه جسارت بکند حکمش خط است ولی بنده یک اعتراض نوشتم و وزیر خارجه هم همان اعتراض بنده را فرستاد و این سمود قضات را خواست گفت جواب این را بدهید مسئله صلح حدیبیه را نوشتم از روی اصول و موازین شرع (احسن) جناب آقای دکتر این هریض بنده ساده نیست یقین بدانید اگر موفق بانجام این مقصود شوید هفتاد درصد از اشکالات کشور را رفع ساخته اید ۴ - تصویب بوجه کل مملکتی مقدم بر تمام کارها است جنابعالی حق آن است دست بهیچ کار نزدیکتر آنکه بدو بوجه کل کشور را از تصویب مجلس گذرانید با فراغ بال در کارهای دیگر وارد شوید جناب آقای و کتر بقیه من کرد گیری بکنید بوجه مملکتی را به تصویب برسانید تکلیف مملکت را روشن کنید بیکه و از دم دو دوازدهم آخر هر ماه این خیلی مسخره است این خیلی مسخره است آقای (صاحب - است) نمیدانم این حرف تا چه اندازه مسیور است لا تکفلف الله نفساً الا وسماً ۵ - فوراً امر بفرمایند انحصارات دولتی که علت اساسی ترقی هزینه زندگی عمومی بوده و مردم را بیچاره ساخته از بین برداشته شود (صاحب است) ۶ - برای الفاء مالیات ارضی و جلوگیری از تماس مأمورین با دهاقین و زارعین بیچاره فکر صریحی بفرمایند و همچنین

راجع بمالیاتهای غیر مستقیم بامشورت لعل فن واطاق بازرگانی طرح نویی بریزید که این امر هم بدست شما انجام شود

۷ - فوراً طرح وصول درآمد نفت بحرین و مغارح آن را بمجلس پیشنهاد فرمائید (حاذقی) - بحرین جزو ایران است (برای هوایش گفتم درست بنویسم اشتباه نمی کنم

۸ - یکی از موضوعاتی که هر دولت صالح و خدمتگزار باید بدان توجه اساسی کند بیرون ریختن مأمورین ناپاک است از دواثر دولتی که آنها مأمورین و خدمتگزاران صدیق و پاک مملکت را لکه دار کرده و مردم همه را بیک چشم نظر انداخته و مثل اینکه مأمورین دولت رادست جدا گانه تشخیص میکنند جناب آقای دکتر این عرض بنده بقدری انجاش سهل است که بهیچ اشکال بر نمیخورد منتهی از راه صحیح نه از راه ابجد هوز حطی آن راه اهلانته نبود الفاه نقایق بود

۹ - سربا امر فرمائید این رابطور ممانوشتم تهنی دارم توجه فرمائید افراد و مفسدین که مأموریت دارند اخلال در عقاید و افکار ایرانیان بر خلاف قانون اساسی بنمایند از آنها جلو گیری بعمل آید مردم را از شر آنها آسوده فرمائید این را خود باید بجناب آقای دکتر توضیح دهم پیش از این مقتضی نیست

۱۰ - حالا که جناب عالی موفق شده اید لازم میدانم بامشورت نمایندگان جراید و ارباب قلم طرحی بریزید که روزنامه های فحاش و تهمت زن و غیر صالح از جرگه این طایفه خدمتگزار که هر چهارم مشروطیتند خارج شوند و پیش از این آبروی جراید را نریزند این کار باید بشود این ده ماده که بعنوان تذکر مرض کرده ام اگر خوب دقت فرمائید توجه شود با به اصلاحات اساسی کشور است و هیچیک از آن مواد را نباید از نظر دور داشت سهل است اگر بخواهید انجام فرمائید مستمع است اگر نخواهند بگذرانند شما این موقیت برسید سعی فرمائید مشاورین شما ذهن شما را مشوب نساخته و بی جهت نسبت بپردمان بی غرض بد بین تان نکنند

جناب آقای دکتر استعفا دارم جواب های پنده را شخص خودتان بفرمائید زیرا جواب دیگران اینجانب را قانع نخواهد ساخت تحمل این زحمت را نباید شخصاً بفرمائید - افکار عمومی را در این قسمت توجه کنید که دیگران اگر بخواهند از روی عدم بصیرت و اطلاع و یا جهات دیگر پنده جوی سرسری بگویند حسن اثر نخواهد داد و با تمام این مقدمات در

موقع دادن رأی منتع خواهم بود زیرا بطوریکه فوقاً مرض کردم قبول زمامداری جناب آقای دکتر مصدق از نظر حفظ امانت ملت که نمایندگی آنان است شرعاً وقتاً جایز نیستشمارم و راجع باین موضوع عذری را از ایشان نمی پذیرم در خانه این جمله معترضه را عرض و گفته های خود را بانام میرسانم روباہی که دم آن شاهد است بقلم آورده که شوشتری مجتهدی است که منکر تقلید است ناچارم بآن حامی بیچاره بگویم بر مجتهد تقلید حرام است وانگاه آنکس که باید تقلید کند از اعلام عادل باید تقلید کند نه از جاهل مغرض و صاحب فکر شیطانی یابنده باد دین اسلام بر قرار و با عظمت باد ایران والسلام علی من تبع الهدی

رئیس - چند نفر پیشنهاد کفایت مذاکرات داده اند که قرائت می شود

آشتیانی زاده - آقا ما دیشب اینجا خوابیدیم که حرف بزیم بکم مخالف و یک موافق حرف بزنده رای گرفته شود (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد کفایت مذاکرات مینایم ملک مدنی

پیشنهاد میکنم مذاکرات در اطراف بر نامه دولت پس از یک مخالف موافق کافی است دکتر معظمی

ناظرزاده - عین همین پیشنهاد را آقای دکتر مصباح زاده و باز عین همین پیشنهاد از آقای نبوی و از آقای معدل و بعد از آقای فرهودی رسیده است

رئیس - آقای ملک مدنی

آشتیانی زاده - آقای ملک مدنی که خودشان پارلمانتریند

ملک مدنی - عرض کنم بنده پیشنهادی که دادم چون کسی بقواعد و آیین نامه مجلس آشنائی دارم روی اصول دادم که بعد از مذاکراتی که شد البته نظر شخص جناب آقای رئیس و رأی آقایان نمایندگان در کار شرط است و اما بنده صبح که بمجلس آمدم احساس کردم که همه نمایندگان با این نظر که جناب آقای دکتر مصدق هم اظهار کردند تقریباً توافق دارند که چون یک موقعیت حساس هست اقتضا دارد که یک عمل سریعی بکنیم و بدولت رأی اعتماد بدهیم برودمشغول کارش بشود برای اینکه سوابق نشان داده است وقتی که یک موقع حساس مؤثری در کشوریست - آمد کرده است این فاصله را کوتاه کرده ایم و تشریفات را کم کرده ایم و زودتر خواستیم به نتیجه برسیم حالام پیشنهاد کفایت مذاکراتی که بنده داده ام برای این بود جناب آقای دکتر معظمی هم پیشنهادی دادند دلایل کفایت مذاکرات را بر عرض آقایان میرساند زیرا یک دلایل دارند

که بعضی آقایان برسانند فقط باید یک مطلبی را از نقطه نظر حزبی مأموریت دارم که عرض کنم بنده چون عضو حزب رستاخیز هستم و کمیته مرکزی حزب ماصمیم گرفت و دیشب اعلامیه داده است به وقت با دولت جناب آقای دکتر مصدق و بنده هم که عضو این حزب هستم مأمور شدم اینجا موافقت حزب را موافقت رفقای مجلسی و فرآ کسبونی را عرض بکنم این بود که عرض کردم یک توضیحی است هم جناب آقای دکتر معظمی دارند و میخواهند در این موضوع توضیحی که لازم است بدهند فعلا بنده یک جمله کوتاهی عرض می کنم من تصور می کنم که ما به سابقه درخشان و خدمات ملی جناب آقای دکتر مصدق واقف هستیم و حقیقه بدون هیچ ریب و ربائی بنده عرض میکنم این شخص که امروز زمام امور را در دست گرفته امروز که وارد مبارزات سیاسی شده همیشه با کمال شجاعت و شهامت و فداکاری فقههای خودش را برداشته و وزیرایش هم اتفاقاً همه اشخاص شایسته و ملی هستند و با از خدا میخواهم که توفیق حاصل کنند و در این مقصد بزرگی کملت ایران دارد همانطوریکه ایشان در قوه مقننه خدمات خودشان را انجام داده اند در قوه اجرائیه هم بتوانند نظر ملت ایران را نمایند بکنند تصور میکنم که همه مجلس هم به تقویت دولت ایشان حاضرند زیرا بطوریکه مرض کردم ملت ایران نشان داده است در مواقع حساس همیشه برای حفظ منافع ملی خودش یک وحدت کاملی داشته ما اگر اختلاف سلیقه و عقیده هم داشته باشیم بنظر بنده در این موقع باید همه متحداً و متفقاً برای هدف کار دولت فعلی که یک مقصد بزرگی را در پیش دارد و باید اجرا کند باید همه دست بدست هم بدهیم و انشاءالله یاری خداوند بتوانیم موفق بشویم

رئیس - آقای حاذقی

حاذقی - من معتقد هستم که اراده الهی بر این تعلق گرفته است موجبات نجات و رستگاری ملت ایران فراهم بشود (نمایندگان - انشاءالله) مسئله قانونی که مجلسین شورای ملی و سنا راجع بملی کردن صنعت نفت در تمام ایران رأی دادند من آنرا جزای خواست و اراده الهی بهیچ عامل دیگری مربوط نمیدانم انتخاب آقای دکتر مصدق به نهمت وزیری هم متقدم کسراً روی خواست خداوند و اراده الهی بوده گذر حال حاضر یک دولتی تجد ریاست و قیادت ایشان تشکیل بشود که بتواند با عدل باری از دوش مردم ایران بردارد و فکر فوری و علاج قطعی بیچارگی و بدبختی مردم این کشور را بکنند من هر چه مطالعه میکنم هیچ عامل دیگری برای تشکیل این دولت

و برای انتخاب شخص آقای دکتر مصدق بنحست وزیری نمی بینم زیرا هیچگونه نوز و بست سیاسی و مقدمات چاره جو بهائیکه در باره دولت ها میدیدیم در باره دولت ایشان نمی بینم آنروز که آقای دکتر مصدق قبول زمامداری فرمودند فرا کسیون جوان که بنده عضو آن هستم تشکیل جلسه داد و با اتفاق کلمه رای دادند که با کمال صمیمیت و با منتهای مجاهده از دولت پشتیبانی کنند (صحیح است) وزرائی هم که انتخاب شده اند بخت ندارد همه اشخاصی هستند که مورد توفیق و اعتماد اهالی این مملکت هستند خود آقای دکتر مصدق هم در دوره هفتاد و سه ساله عمر خودشان امتحان شرافت و تقوی و پاکدامنی را داده اند وقتی که فرا کسیون ما این نظر را داد در روز بعد از ظهر من آمدم در مجلس شورای ملی و با سایر رفقا در این جا ماندم و شب اینجا بی توته کردم برای اینکه اسم بیوسم مطالب و هریاضی که مبنی بر تقویت و پشتیبانی دولت ایشان و در عین حال دادن یک تذکرات نافعی که ما معتقد بودیم بفتح مملکت است اینجا بر عرض برسانم حالا که آقای دکتر مصدق فرمودند موافقین در خدمت ایشان حاضر بشوند و تذکر بدهند امروز هم از اول اول وقت تشریف آوردند همین طور در اقلان ایشان بودیم و در همان موقع بانام رفقاتاس گرفتیم باز موافقت بانظر شخص ایشان که تمام مطالب اصلاحی که داریم با کمال خلوص نیت بایشان ارائه طریق بکنیم همکاری بکنیم همکاری بکنیم مطالبانرا بایشان بدهیم و از ایشان انجامش را بخواهیم این است که من مخالفت خودم را با کفایت مذاکرات پس بگیرم کزودتر رأی بگیرم

رئیس - چی را پس بگیرم ؟

مخالفت کفایت مذاکرات که پس گرفتن ندارد مطالب خودتان را بگفتید

جمال امامی - آقای رئیس بنده تذکری دارم

رئیس - باید رأی گرفت هیچ تذکری ندارد

جمال امامی - اینکه نشد من مخالف کفایت مذاکرات هستم ایشان که مخالف نبودند

رئیس - چراند مطابق آئین نامه یک نفر پیشنهاد کفایت مذاکرات کرده و یک نفر هم مخالف صحبت کرد حالا رأی می گیریم

جمال امامی - این آقا مخالف بود ؟

رئیس - مجلس رأی نهد

دکتر معظمی - بنده عرض داشتم خواستم عرض بکنم

بودم آقای ملک مدنی هم فرمودند اجازه بفرمائید یک موافق هم صحبت بکنم بعد رأی بگیرم

رئیس - پیشنهاد آقای ملک مدنی این بود که مذاکرات کافی است توضیح هم دادند آقای نبوی هم همین پیشنهاد را کردند پیشنهاد کردند بعد از آقای شوشتری مذاکرات کافی باشد (دکتر بقائی - یک موافق هم باید حرف بزند)

فراهزی - مخالف و موافق برای این حرف میزند که مجلس را قانع بکنند

رئیس - این را می فهمم ولی مخالف و موافق صحبت کردند حالا مجلس خودش مختار است هر طور می خواهد رأی می دهد رأی گرفته می شود بکفایت مذاکرات آقایانیکه موافقت قیام فرمائید (اغلب برخاستند) تصویب شد

آشتیانی زاده - من موافقم یاد کتر مصدق ولی باین وزرای فراماسون و قزاق که در این کابینه هستند مخالفم ما از دکتر مصدق انتظار نداشتم وزیر فراماسون و قزاق بیاورد

رئیس - آقای نخست وزیر اگر مطلبی دارید بفرمائید و الا رأی بگیریم

نخست وزیر - خیر عرضی ندارم

رئیس - رأی اعتماد بدولت گرفته می شود

آقایان موافقین ورقه سفید میدهند (آقایان نمایندگان بر ترتیب ذیل در محل نطق حاضر و رأی خود را دادند)

آقایان : جمال امامی - رفیع - جواد مسعودی - ناصر صدوری - فرهودی - اردلان - مجتهدی - پناهی - بهادری - دکتر معتمدی - سنندجی - کشاورز صدر - دکتر هدایتی - دکتر طبیب - محمد ذوالفقاری - دکتر مصباح زاده - تیمور تاش - دولت شاهی - حکیمی - فرامرزی - صفوی - عزیز اعظم زنگنه - امینی اکبر - وهاب زاده - کنجش سرتیپ زاده امیری - فرا گزولو - نورالدین امامی - اورنگ

تذکری دارم

رئیس - باید رأی گرفت هیچ تذکری ندارد

جمال امامی - اینکه نشد من مخالف کفایت مذاکرات هستم ایشان که مخالف نبودند

رئیس - چراند مطابق آئین نامه یک نفر پیشنهاد کفایت مذاکرات کرده و یک نفر هم مخالف صحبت کرد حالا رأی می گیریم

جمال امامی - این آقا مخالف بود ؟

رئیس - مجلس رأی نهد

دکتر معظمی - بنده عرض داشتم خواستم عرض بکنم

حمیدیه - قشقائی - حائری زاده - دکتر شایگان - صالح - دکتر بقائی - مکی - دکتر معظمی - مقرر - محمد علی مسعودی - حاذقی بوداغبان - مکرم - مهدی ارباب - گنابادی نبوی - سلطان المصباح - قاسم فولاد و نند - دکتر کیان - بزرگ نیا - اسلامی - مغیر فرهمند - صاحب جمع - گودرزی - دکتر جلالی - امامی اهری - بهجانی - ملک مدنی - کعبه (آشتیانی زاده - به این قزاق ها و فراماسون ها رأی ندهید) فتعلی افشار - آزاد - نقه الاسلامی - دکتر راجی - عرب شیبانی - گرگانی - ظفری - غضنفری - سلطانی - دکتر کاسمی - دکتر نبوی - قرشی - (آشتیانی زاده - این وزراء همکار تقی - زاده هستند) - فقیه زاده - آصف - عباسی - موسوی - شیبانی - امیر نصرت اسکندری - مهدوی (آشتیانی زاده - من دورای میدهم یکی سفید بخود آقای دکتر مصدق و یکی کبود به وزرای ایشان) (هر دو ورقه را بنشی ها دادند) سود آور - صدر زاده - نریمان - (آشتیانی زاده - این رأی شما دکتر مصدق را خراب می کند برای مملکت لازم است آقایان به این وزرای فراماسون و قزاق رأی ندهید نظامی نباید وزیر کشور بشود) (مقرر - آقایان حرفها چیست می زیند سر لشکر زاهدی مرد شریفی است)

رئیس - آقایان ساکت باشید بشما تذکر می دهم اگر ساکت نشوید اختطاری کنم

(بقیه آقایان بشرح ذیل در محل نطق حاضر و رأی خود را دادند)

آقایان : آبکار - شادلو - عامری - دکتر طاهری - دولت آبادی - برومند زاده - تیمور تاش - دولت شاهی - حکیمی - فرامرزی - صفوی - عزیز اعظم زنگنه - امینی اکبر - وهاب زاده - کنجش سرتیپ زاده امیری - فرا گزولو - نورالدین امامی - اورنگ

رئیس - آقایان ساکت باشید بشما تذکر می دهم اگر ساکت نشوید اختطاری کنم

(بقیه آقایان بشرح ذیل در محل نطق حاضر و رأی خود را دادند)

آقایان : آبکار - شادلو - عامری - دکتر طاهری - دولت آبادی - برومند زاده - تیمور تاش - دولت شاهی - حکیمی - فرامرزی - صفوی - عزیز اعظم زنگنه - امینی اکبر - وهاب زاده - کنجش سرتیپ زاده امیری - فرا گزولو - نورالدین امامی - اورنگ

رئیس - مجلس رأی نهد

دکتر معظمی - بنده عرض داشتم خواستم عرض بکنم

ارباب کیو - ناظر زاده - ناصر ذوالفقاری - غلام رضا فولادند (شماره آراه بعمل آمد و نتیجه بقرار زیر بود)

ورقه سفید موافق ۹۹

ورقه سفید بی اسم یکبکر

ناصر ذوالفقاری (منشی) - آقای رئیس رأی آقای آشتیانی زاده چه می شود ؟

رئیس - اگر موافق هستند ورقه سفید و الا ورقه کبود ایشان حساب میشود

آشتیانی زاده - گفتم من با آقای دکتر مصدق ورقه سفید میدهم و بوزرای ایشان ورقه کبود میدهم

رئیس - پس هیچکدام محسوب نمی شود - از ۱۰۲ نفر عده حاضر ۹۹ رأی موافق بدولت آقای مصدق رأی اعتماد داده شد

اسامی موافقین - آقایان : دکتر شایگان - معین زاده - ناظر زاده - ناصر ذوالفقاری - عزیز اعظم زنگنه - وهاب - زاده - دکتر مصباح زاده - تیمور تاش - پناهی - صدر زاده - صاحب جمع - امینی - نورالدین امامی - سلطانی - دکتر راجی - اسلامی - غضنفری - بهادری - فرامرزی - جواد مسعودی - امیری - فرا گزولو - سود آور - معدل - هراتی - گنابادی - عبدالعسین مجتهدی - فرهودی - اردلان - محمد ذوالفقاری - کشاورز صدر - حسن اکبر - مغیر فرهمند - کنجش - مقرر - مکی - دکتر مجتهدی - خسرو قشقائی - بزرگ نیا - سنندجی - حکیمی - ملک مدنی - دولت شاهی - افشار - قرشی - فقیه زاده - عرب شیبانی - گرگانی - ظفری - دکتر کاسمی - شیبانی - آصف - عباسی - موسوی - اسکندری - مهدوی - نریمان - برومند - آبکار - شادلو - دولت آبادی - دکتر طاهری - صدر میر حسینی - دکتر برال - سالار بهزادی - دهقان - حاذقی - کور - اوغلی - کیو - امیر افشاری - صفوی -

رئیس - بنده هم فقیه امام این است که جلسه را بکنند زودتر ختم کنیم فعلا تنفس داده می شود

(یک ربع ظهر جلسه بعنوان تنفس ختم و دیگر تشکیل نکردید)

رئیس - مجلس شورای ملی - رضاحکمت

رئیس - بنده هم فقیه امام این است که جلسه را بکنند زودتر ختم کنیم فعلا تنفس داده می شود

(یک ربع ظهر جلسه بعنوان تنفس ختم و دیگر تشکیل نکردید)

رئیس - مجلس شورای ملی - رضاحکمت

حمیدیه - دکتر بقائی - بوداغبان - حائری زاده - صالح - اورنگ - محمد علی مسعودی - مهدی ارباب - سلطان المصباح - دکتر نبوی - گودرزی - نقه الاسلامی - کعبه - امامی اهری - دکتر جلالی - دکتر معظمی - دکتر طبیب - سرتیپ زاده - غلام رضا فولادوند - قاسم فولادوند - عامری - ناصر صدوری - جمال امامی - دکتر کیان - نبوی - مکرم - دکتر هدایتی - نیشچش

ورقه سفید بی اسم - یک ورقه آقای آشتیانی زاده یک ورقه سفید و یک ورقه کبود دادند

رئیس - آقای نخست وزیر فرمائید دارید؟ بفرمائید

نخست وزیر - از اعتمادیکه آقایان نمایندگان بدولت فرمودند بسیار متشکرم و امیدوارم که بتوانم این رأی را در راه حقیقی و صحیح خودش عمل کنیم و همت کنیم انشاءالله عملیات دولت روی مصالح مملکت و نظریات شما باشد

نمایندگان - انشاء الله

(۵ - ختم جلسه بعنوان تنفس)

رئیس - پنج نفر باید برای کسیون مغنط قانون نفت تعیین بشوند ولی چون کویا جلسه مجلس سنا هم چهارشنبه است دیر نمی شود در جلسه آینده روز سه شنبه انتخاب بعمل میاید یعنی این جزو دستور روز سه شنبه خواهد بود

معدل - جناب آقای رئیس در این باب تقاضای جلسه خصوصی داریم که مطالعه بشود

ملک مدنی - اجازه بفرمائید الان جلسه را ختم کنیم برویم آنجا یک توافق بکنیم

رئیس - بنده هم فقیه امام این است که جلسه را بکنند زودتر ختم کنیم فعلا تنفس داده می شود

(یک ربع ظهر جلسه بعنوان تنفس ختم و دیگر تشکیل نکردید)

رئیس - مجلس شورای ملی - رضاحکمت

رئیس - بنده هم فقیه امام این است که جلسه را بکنند زودتر ختم کنیم فعلا تنفس داده می شود

(یک ربع ظهر جلسه بعنوان تنفس ختم و دیگر تشکیل نکردید)

رئیس - مجلس شورای ملی - رضاحکمت